

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 264/15</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 lipca 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **15 lipca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku M. G. (1)

z udziałem zainteresowanego Ł. G. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą(...) PL

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **29 stycznia 2015 r.** sygn. akt **IV U 1880/14**

I. oddala apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawczyni M. G. (1) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Uzasadnienie

wyroku z dnia 15 lipca 2015r.

Decyzją z dnia 30 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R., na podstawie przepisów art. 38 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 1 pkt 2 oraz art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2013r.poz. 1442 ze zm.) **ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne M. G. (1)z tytułu współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej u płatnika Ł. G.od 1 listopada 2013r. w kwocie 2.227,80 zł** tj. w wysokości odpowiadającej 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2013r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że M. G. (1)podjęła współpracę przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez Ł. G.od

1 listopada 2013 r. Wnioskodawczyni została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z zadeklarowaną podstawą wymiaru składek w wysokości 9.031,98 zł za listopad 2013r., 9.129,30 zł za grudzień 2013r. oraz 9.364 zł za styczeń 2014r. Od 14 lutego 2014r. korzystała z zasiłku chorobowego. Ł. G.prowadzi działalność gospodarczą od 1 września 2011 r. (do 31 października 2013 r. w formie spółki cywilnej), jest zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych od 1 stycznia 2012 r. Od 1 stycznia 2012 r. do 31 sierpnia 2013 r. korzystał z prawa do rozliczania składek od podstawy zadeklarowanej nie niższej niż 30 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, a od 1 września 2013 r. w raportach rozliczeniowych deklarował podstawę wymiaru składek w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Na dzień wydania decyzji płatnik zatrudniał również 7 pracowników z wynagrodzeniem ustalonym na poziomie wynagrodzenia minimalnego. Wnioskodawczyni od 10 października 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. była zatrudniona w(...)(za wynagrodzeniem minimalnym), zaś od 15 maja 2013 r. do 31 października 2014 r. była zarejestrowana jako osoba bezrobotna pobierając zasiłek dla bezrobotnych. W tej sytuacji ZUS uznał, że o ile zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych jako osoby współpracującej było zasadne, to jednak czynności podejmowane przez ubezpieczoną jako osobę współpracującą (obsługa programu do fakturowania, wystawianie faktur, obsługa kasy fiskalnej, wypisywanie zleceń, porządkowanie dokumentów księgowych itp.) nie wpłynęły w znacznym stopniu na zwiększenie dochodów firmy i nie mogły różnić się od czynności wykonywanych przez pozostałych pracowników. Tym samym zadeklarowanie przez płatnika maksymalnej stawki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia współpracującej należy ocenić jako naruszające zasady współzycia społecznego, co ostatecznie prowadzi do przyjętej korekty tej podstawy .

Wnioskodawczyni M. G. (1)się od w/w decyzji ZUS do Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie. W odwołaniu z dnia 26 czerwca 2014r., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie ,że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia stanowią zadeklarowane przez płatnika kwoty , wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie art. 38 ust. 1 w zw.

z art. 83 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazując, że ZUS nie jest uprawniony do prowadzenia dochodzenia w celu ustalenia prawidłowości

i adekwatności zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą podstawy wymiaru składek, niewłaściwą wykładnię art. 18 ust. 8 i art. 20 ust. 1 w/w ustawy poprzez przyjęcie, że organ rentowy może dowolnie zmieniać podstawę wymiaru składki zadeklarowanej przez ubezpieczonego, a także naruszenie art. 58 § 1 i 2 k.p.c. poprzez uznanie, że czynność skarżącej polegająca na przystąpieniu do ubezpieczenia chorobowego i zadeklarowaniu kwoty będącej podstawą wymiaru składek stanowiła czynność prawną w rozumieniu prawa cywilnego, a co za tym idzie mogła być uznana za nieważną. Odwołująca podkreślała także, że zadeklarowania wysokość podstawy wymiaru składek pozostaje bez związku z faktycznym przychodem. Na uzasadnienie zaś swych racji , wnioskodawczyni przywoływała rozliczne judykaty tak Sądu Najwyższego jaki sądów powszechnych ,w tym wyrok Sądu Najwyższego dnia 5 grudnia 2007r. II UK 106/07, czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 grudnia 2009r. III AUa 1839/09).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 1 września 2014r. pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie żądania wnioskodawczyni z tych samych względów, które legły u podstaw zaskarżonej decyzji.

Wezwany do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego (w trybie art. 477¹¹ §2 k. p. c.) płatnik składek, Ł. G. przychylił się w zupełności do stanowiska procesowego odwołującej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie, po rozpoznaniu odwołania M. G. (1), wyrokiem z dnia 29 stycznia 2015r. (sygn. akt IV U 1880/14), zmienił zaskarżoną decyzję ZUS stwierdzając, iż podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wnioskodawczyni z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej, stanowią zadeklarowane przez płatnika kwoty.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił, że zainteresowany Ł. G. od 1 września 2011r. prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą: (...) .pl Ł. G.” wC.. Przeważającym przedmiotem działalności gospodarczej zainteresowanego jest sprzedaż detaliczna mebli, sprzętu oświetleniowego i pozostałych artykułów sprzętu domowego prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach (nr PKD 47.59.Z). Jednym z pełnomocników zainteresowanego jest jego żona M. G. (1). M. G. (1) i Ł. G. są małżeństwem i postanowili wspólnie prowadzić jedną działalność gospodarczą, która formalnie była zarejestrowana na męża wnioskodawczyni. Zainteresowany zajmował się kontaktami z kontrahentami (zwieraniem umów, pozyskiwaniem klientów, dostawców) oraz marketingiem. M. G. (1) jako osoba współpracująca z przedsiębiorcą Ł. G. prowadziła sprawy księgowe oraz kadrowe (listy obecności, urlopy), kontaktowała się z (...), miała dostęp do rachunków bankowych, wypisywała zlecenia na trasę dla przewoźników. Do jej obowiązków należała także obsługa programów do fakturowania (wystawianie faktur sprzedażowych dla odbiorców), obsługa kasy fiskalnej, porządkowanie dokumentów księgowych. Przed podjęciem współpracy z wnioskodawczynią, powyższe obowiązki były wykonywane przez zainteresowanego. Wnioskodawczyni swoją pracę wykonywała w siedzibie zakładu w C.. Ł. G. zatrudnił początkowo 7 pracowników, a wraz z rozwojem działalności ich liczba wzrosła do 14 osób. Wśród zatrudnionych byli magazynierzy, handlowcy, kierowcy, programista, fotograf. Osoby te otrzymują wynagrodzenie na poziomie wynagrodzenia minimalnego za pracę. Wnioskodawczyni w od września 2013 r. była w ciąży. O tym fakcie dowiedziała się w listopadzie 2013r. Od 14 lutego 2014 r. wnioskodawczyni przebywała na zasiłku chorobowym. W okresie nieobecności w pracy obowiązki odwołującej ponownie przejął zainteresowany. Przed podjęciem współpracy z mężem w ramach działalności prowadzonej pod firmą (...) .pl (...))”

w Czarnej, wnioskodawczyni pracowała (na podstawie umowy o pracę) od 10 października 2011 r. do 30 kwietnia 2013 r. w (...) w S.. Od 15 maja 2013 r. do 31 października 2013 r. była zaś zarejestrowana jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku. Zainteresowany Ł. G. dokonał zgłoszenia wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych jako osoby z nim współpracującej i z dniem 1 listopada 2013 r. doszło do objęcia M. G. (1) obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym i wypadkowym oraz dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym. Płatnik składek złożył za wnioskodawczynię miesięczne raporty rozliczeniowe za miesiące listopad i grudzień 2013 r. z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne – 9.031,28 zł za listopad 2013r., 9.129,30 zł za grudzień 2013 r., 9.365 zł za styczeń 2014 r. i 4.348,04 zł za luty 2014r. Sam zainteresowany na własne ubezpieczenia deklaruje podstawę wymiaru składek w kwocie odpowiadającej 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Łącznie za 2013r. Ł. G. prowadzący działalność gospodarczą (...)” wypracował dochód w wysokości 305.875,32 zł (w tym w okresie od 1 listopada 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. była to kwota 65.925,78 zł.), zaś w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 28 lutego 2014 r. wypracowany dochód wyniósł 67.763,58 zł. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał żądanie odwołania za w pełni zasadne, a zaskarżoną decyzję ZUS za naruszającą prawo. Podkreślając, iż pozwany organ rentowy nie kwestionował tytułu ubezpieczeń odwołującej (faktycznego wykonywania przez nią pracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez Ł. G.), Sąd I instancji zauważał, że zadeklarowana wysokość podstawy wymiaru składek mieściła się w granicach przewidzianych prawem tj. w art.18 ust.8 i art.20 ust.3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz. U. z 2015r.poz. 121), co przesądza o tym, iż nie jest dopuszczalna jakakolwiek korekta tej podstawy wymiaru. Dla bliższego uzasadnienia tej

tezy Sąd Okręgowy odwołał się zarówno do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10, OSNP 2010/21-22/267) jak

i wyroku tego Sądu 12 kwietnia 2012 r. I UK 350/11, LEX nr 1215610), cytując stosowne fragmenty uzasadnień tych judykatów. Równocześnie Sąd Okręgowy akcentował, że w przypadku tego rodzaju stosunków ubezpieczeń wykluczona jest także ich ocena pod kątem art. 58 § 2 k.c. W podstawie prawnej wyroku, oprócz wyżej wskazanych przepisów prawa materialnego, powołany został art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 29 stycznia 2015r. zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. W apelacji z dnia 20 lutego 2015r. pozwany organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 68 ust.1, art.83 ust.1, art.86 ust.1 i 2 w zw. z art.2 a ust.1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r.,poz.121) przez przyjęcie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wnioskodawczyni odpowiada zadeklarowanym przez płatnika kwotom, podczas gdy powyższe pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w szczególności wobec faktu, iż podstawa taka została zgłoszona w krótkim okresie poprzedzającym zajście zdarzenia rodzącego po stronie ubezpieczonej uprawnienia do świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania wnioskodawczyni. W uzasadnieniu wniesionego środka odwoławczego skarżący raz jeszcze podkreślał, że okoliczności faktyczne sprawy jednoznacznie wskazują na nadużycie prawa przez ubezpieczoną i zainteresowanego płatnika składek, zaś taka sytuacja uprawnia do dokonanej w zaskarżonej decyzji korekty podstawy wymiaru składek przy uwzględnieniu klauzuli generalnej z art.5 k.c., czego potwierdzeniem miał być też przywoływany wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 grudnia 2013r. V U 1874/13.

Wnioskodawczyni M. G. (1) oraz zainteresowany Ł. G., w pisemnej odpowiedzi na apelację z dnia 17 marca 2015r. wnieśli o oddalenie tego środka, przy zasądzeniu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zważył co następuje;

Apelacja jest nieuzasadniona jako taka podlega oddaleniu.

Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 29 stycznia 2015r. jest – wbrew zarzutom zaskarżenia – wyrokiem trafnym i odpowiadającym prawu. W świetle bezspornych okoliczności faktycznych dotyczących faktycznego wykonywania przez wnioskodawczynię M. G. (1) współpracy przy prowadzonej przez jej męża Ł. G. działalności gospodarczej, spór w przedmiotowej sprawie ograniczał się w istocie do przesądzenia, czy w przypadku zadeklarowania przez płatnika składek maksymalnej dopuszczalnej kwoty podstawy wymiaru istnieje możliwość jej korekty, przy odniesieniu się do reguł właściwych cywilnoprawnym stosunkom zobowiązaniowym. Sąd I instancji w zdecydowany sposób wykluczył taką możliwość z przywołaniem obszernej w tym względzie argumentacji popartej nadto utrwalonym w tym przedmiocie orzecnictwem Sądu Najwyższego, a tak wyrażona ocena prawna sprawy jest w zupełności podzielana przez Sąd Apelacyjny

w R.. Uzupełniając więc jedynie w niezbędnym zakresie wywód prawny Sądu Okręgowego zauważyć wypadnie, że jakkolwiek przywołane w petitum apelacji przez skarżącego przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015r.,poz.121)- zwanej dalej ustawą systemową- co do zasady uprawniają organ rentowy do wydawania decyzji ustalających podstawę wymiaru składek, a ustawa ta stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, to jednocześnie racjonalny w swych działaniach ustawodawca przewidział i dopuścił możliwość deklarowania przez prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (jak też osób z nimi współpracujących) podstawy wymiaru składek oderwanej w swej wysokości od faktycznego przychodu, a mieszczącej się jedynie w określonych art.18 ust.8 i art.20 ust.3 w/w ustawy granicach.

W przypadku więc braku skutecznego podważenia samego istnienia tak określonego tytułu ubezpieczenia (przewidzianego w art.6 ust.1 pkt 5 ustawy systemowej), zadeklarowanie przez płatnika podstawy wymiaru składek

w kwocie mieszczącej się w zakreślonych wyżej powołanymi przepisami o charakterze *ius cogens* granicach, wyklucza możliwość jakiegokolwiek weryfikacji tej podstawy wymiaru przez organ rentowy. Należy także podkreślić, że omawiany stosunek ubezpieczenia nie może podlegać ocenie jego zgodności z normami prawa cywilnego, ponieważ objęcie nim nie poprzedza żadna czynność kreująca stosunek cywilnoprawny. Nie jest też przy tym dopuszczalna wykładnia przepisów prawa ubezpieczeń społecznych z punktu widzenia przewidzianej w art. 5 k.c. klauzuli generalnej tj. zasad współżycia społecznego

z uwagi na to, że są to przepisy prawa publicznego cechujące się niezbędnym rygoryzmem. Powyższe potwierdza zaś ugruntowana już w tej mierze bogata judykatura Sądu Najwyższego jak też sądów powszechnych (por. m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. II UZP 1/10 OSNP 2010/21-22/267, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2008 r. II UK 71/08 LEX nr 519959, czy z dnia 11 grudnia 2014 r. I UK 145/14 LEX nr 1622302, a także wyroki sądów apelacyjnych jak na przykład wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 lutego 2013r. III AUa 1555/12 LEX nr 1293068, czy wyroki tut. Sądu, jak ten nie publikowany z dnia 12 października 2005r. III AUa 870/05, kolejny z dnia 18 marca 2015r. III AUa 938/14 LEX nr 1667617, a także ten który zapadł również

w dniu 15 lipca 2015r. III AUa 278/15). Uzasadnione też będzie przytoczenie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012r. I UK 350/11 Lex nr 1215610, w którym przesądzono, że kobieta, którą mąż na miesiąc przed porodem zgłosił do ZUS jako osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej, dostanie zasiłek macierzyński obliczony od maksymalnej zadeklarowanej podstawy. W tym stanie rzeczy przywoływany przez skarżącego w apelacji wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 grudnia 2013r. V U 1874/13 jawi się jako odosobniony (nie jest też w żadnym razie podzielany przez tut. Sąd Apelacyjny), niezależnie od tego, że dotyczył też decyzji ZUS w której organ rentowy starał się podważyć sam tytuł ubezpieczenia. W końcu należy też odnotować, iż wyrokiem z dnia 23 września 2014r.

III AUa 354/14 Sąd Apelacyjny w Białymstoku dokonał stosownej w/w wyroku.

Z tych wszystkich więc wyżej naprowadzonych względów - z braku dostatecznych podstaw faktycznych i prawnych - na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku. Ogólny wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążenie pozwanego organu rentowego poniesionymi przez wnioskodawczynię w postępowaniu odwoławczym kosztami zastępstwa procesowego, o czym z kolei orzeczono jak

w pkt II sentencji wyroku, na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i przy uwzględnieniu minimalnej stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika, przewidzianej w § 12 ust.

1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.). Na koniec nasuwa się zaś generalna uwaga, że o ile działania racjonalnego ustawodawcy zmierzające do stworzenia swoistej zachęty dla prowadzących działalność gospodarczą do deklarowania przez nich kwot wyższych od minimalnych, celem istotnego zasilania Funduszu, okazały się ostatecznie płonne stając się zarazem polem do różnego rodzaju nadużyć, to nie pozostaje nic innego jak tylko zmiana obowiązujących w tym względzie przepisów prawa, co z oczywistych względów nie leży w gestii orzekających sądów (wiadomym jest przy tym, że jeszcze w 2012r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zaproponowało rządowi zmianę przepisu ustawy zasiłkowej dotyczącego zasad wyliczania zasiłku macierzyńskiego - zmiana dotyczyć miała osób, które opłacałyby składkę chorobową krócej niż 12 miesięcy od wyższej podstawy niż najniższa, gdzie ta ostatnia właśnie miała stać się punktem wyjścia do wyliczania zasiłku macierzyńskiego), ale jak na razie działania te okazały się bezskuteczne.